

Sygn. akt I ACa 800/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Struzik SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 5 marca 2014 r. sygn. akt I C 806/11

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że zasądzoną nim kwotę 16 495 zł obniża do kwoty 13 785 zł (trzydzieści tysięcy siedemset osiemdziesiąt pięć złotych);**
- 2. oddala apelację w pozostałej części;**
- 3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 800/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 lipca 2014 roku

Wyrokiem z dnia 5 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda B. P. kwotę 262.741,85 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 maja 2011 r. do dnia zapłaty (punkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (punkt II), zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 16.495 zł tytułem

zwrotu kosztów procesu (punkt III) i nakazał pobranie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie od powoda kwoty 2.710 zł tytułem części wydatków związanych z wynagrodzeniem biegłego, a od strony pozwanej kwoty 6.953 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od rozszerzonego żądania (punkt IV).

Bezsporne w sprawie są następujące okoliczności faktyczne. Powód jest właścicielem nieruchomości położonej w D. przy ul. (...). W dniu 25 listopada 2009 r. zawarł on ze stroną pozwaną umowę ubezpieczenia (...) na okres od 26 listopada 2009 r. do 25 listopada 2010 r. Ubezpieczeniem objęte zostały położone na powyższej nieruchomości: budynek mieszkalny na sumę 700.000 zł, garaż wolnostojący na sumę 30.000 zł oraz ogrodzenie posesji na sumę 50.000 zł. Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 1 ogólnych warunków ubezpieczenia (...) (o.w.u.) ubezpieczający może ubezpieczyć mienie od ognia i innych zdarzeń losowych. Przedmiotem ubezpieczenia są m.in. znajdujące się na terytorium RP: budynki mieszkalne oraz budowle (§ 3 ust. 1 pkt. 1 i 3 o.w.u.). Pojęcie budowli obejmuje swoim znaczeniem ogrodzenie posesji wraz z bramą, otwieraną ręcznie lub sterowaniem radiowym i jej wyposażeniem instalacyjnym (§ 2 pkt. 4 lit. c o.w.u.). Przez budynek jest rozumiany obiekt budowlany trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach. W szczególności budynek obejmuje wbudowaną lub zamontowaną na stałe instalację (elektryczną, gazową, wodną, kanalizacyjną, centralnego ogrzewania), znajdującą się w obrębie budynku lub lokalu wraz z wyposażeniem (§ 2 pkt. 5 lit. j o.w.u.). Szkada w ubezpieczeniu mienia jest definiowana jako szkoda rzeczowa, czyli utrata lub zmniejszenie wartości rzeczy wskutek ich zniszczenia, uszkodzenia lub zaboru w następstwie zdarzeń objętych umową ubezpieczenia (§ 2 pkt. 57 i 60 o.w.u.). W odniesieniu do lokali mieszkalnych, budynków mieszkalnych, garaży wolnostojących i budowli strona pozwana odpowiada za szkody powstałe w następstwie m.in.: zdarzeń losowych, w tym zdarzenia polegającego na osuwaniu się ziemi (§ 5 ust.1 pkt. 1 i § 7 o.w.u.). Przez osuwanie się ziemi rozumie się niespowodowane działalnością ludzką zsuwanie się ziemi po stoku (§ 2 pkt. 34 o.w.u.). Strona pozwana w przypadku zalania rozumianego jako bezpośrednie działanie wody lub innych cieczy polegające na spowodowanym awarią wydostaniu się wody, pary lub innych płynów z prawidłowo konserwowanych instalacji m.in. kanalizacyjnych znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego budynku bądź poza nim, odpowiada za szkody w samych elementach instalacji, wyposażeniu instalacyjnym znajdujących się wewnątrz budynku mieszkalnego, polegające na ich pęknięciu łącznie z kosztami robót pomocniczych i remontowych związanych z naprawą (§ 5 ust. 3 i § 2 pkt. 75 lit. a o.w.u.). W granicach sumy ubezpieczenia strona pozwana pokrywa również poniesione i udokumentowane przez ubezpieczonego uzasadnione koszty związane z zabezpieczeniem przed szkodą ubezpieczonego mienia w razie jego zagrożenia działaniem zdarzenia ubezpieczeniowego. W granicach sumy ubezpieczenia strona pozwana pokrywa poniesione i udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody, łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku (§ 9 ust. 1 pkt. 1 i ust. 2 o.w.u.). Za szkody objęte żądaniem pozwu strona pozwana ponosi odpowiedzialność w wysokości 100 % sumy ubezpieczenia (§ 15 ust. 1 pkt. 9 o.w.u.). Wysokość szkody ustalana jest dla budynków mieszkalnych i garaży wolnostojących, ubezpieczonych w wartości rzeczywistej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt. 71 lit. a, pomniejszonych o stopień zużycia technicznego (§ 19 ust. 1 pkt. 1 lit. c o.w.u.). Z kolei wartość szkody ustalana jest dla budowli ubezpieczonych w wartości rzeczywistej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt. 71 lit. a, pomniejszonych o stopień zużycia technicznego (§ 19 ust. 1 pkt. 2 o.w.u.). W odniesieniu do kosztów naprawy powłok malarskich wewnątrz budynku lub lokalu mieszkalnego nie odlicza się stopnia zużycia technicznego (§ 19 ust. 3 o.w.u.). Wartość nową, którą definiuje § 2 pkt. 71 lit. a o.w.u. stanowi wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia ubezpieczonego mienia do stanu nowego, lecz nie ulepszanego, to jest dla budynków mieszkalnych, lokali mieszkalnych lub budowli – wartość odpowiadająca kosztom naprawy lub odbudowy określoną zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych, elektrycznych i instalacyjnych stosowanymi w budownictwie z uwzględnieniem dotychczasowej konstrukcji, wymiarów i standardu wykończenia, przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów. Strona pozwana ustala należne odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wysokości poniesionej szkody (§ 20 ust. 1 o.w.u.). Wysokość odszkodowania ustala się na podstawie cen z dnia powstania szkody, za wyjątkiem szkód udokumentowanych rachunkiem odbudowy lub naprawy albo kosztorysem (§ 21 ust. 2). W przypadku braku m.in. kosztorysu odbudowy lub naprawy dokonanej przez ubezpieczonego systemem gospodarczym, przedłożonego w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody, wysokość odszkodowania ustala się według cenników stosowanych przez (...) SA (§ 21 ust. 1 pkt 1 i 3 o.w.u.). Strona pozwana wypłaciła powodowi odszkodowanie w wysokości 15.277,06

zł tytułem szkód w budynku oraz na naprawę ogrodzenia wypłaciła odszkodowanie w wysokości 500 zł. Ustalając wysokość odszkodowania za szkody w budynku przyjęto zużycie techniczne na poziomie 8,59 %.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny. W latach 1996 -2005 r. powód przeprowadził generalny remont znajdującego na jego nieruchomości budynku – odtworzono budynek poprzez wykonanie nowych fundamentów i nowych ścian i budynek został w 2005 r. odebrany przez nadzór budowlany. Po remoncie ściany budynku nie miały żadnych uszkodzeń. Znajdujący się na nieruchomości powoda mur z betonu zbrojonego ma 70 m długości i zmienną wysokość, stosownie do nachylenia drogi – od 1,70 m do 4 m. Został ukończony w 2002 r. Spoinowanie zostało wykonane razem z murem i nigdy nie było poprawiane ani uzupełniane. Ogrodzenie zostało wykonywane w dwóch etapach w 2000 r. i 2002 r. Najpierw została wykonana część dolna muru, zaś część dekoracyjna z drewnianymi elementami została wykonana w II etapie i zakończona w 2002 r. Przed 2010 r. na murze nie było żadnych uszkodzeń ani pęknięć. Ubezpieczeniem objęte było także ogrodzenie posesji, zaś umowa nie rozgraniczała poszczególnych elementów ogrodzenia, ani też nie wykluczała z odpowiedzialności ubezpieczyciela jakiegokolwiek elementu tego ogrodzenia. Mur jest ubezpieczony przez stronę pozwaną od 2002 r. W maju 2010 r. miały miejsce intensywne opady deszczu, które spowodowały liczne uszkodzenia w nieruchomościach położonych na terenie D., w tym uszkodzenia w budynku mieszkalnym powoda i jego otoczeniu oraz w konstrukcji okalającej nieruchomość muru przez będące następstwem tych opadów osunięcie gruntu. Napór masy gruntu i wody na konstrukcję muru spowodował jego wychylenie, trwałą deformację w postaci wybrzuszenia w płaszczyźnie poziomej oraz powstanie spękań podłużnych i poprzecznych. Siła naprężeń wewnętrznych wywołanych naporem gruntu była na tyle duża, że przekroczony został stan graniczny nośności i nastąpiło ścięcie konstrukcji, którego widocznym następstwem jest powstały uskok. Przez pęknięcia w konstrukcji muru zaczęła przelewać się zgromadzona w gruncie woda wraz z drobnymi frakcjami gruntu. Wyplukiwanie gruntu przez przesączającą się wodę było bezpośrednią przyczyną powstania zapadlisk znajdujących się od strony południowej budynku. Zjawisko to w połączeniu z osuwaniem się ziemi doprowadziło do naruszenia podstawy posadowienia budynku, jego nierównomiernego osiadania i pęknięć konstrukcji. Po ustaniu opadów atmosferycznych, odpływ wody z gruntu spowodował ponowne jego zagęszczenie i konsolidację, a tym samym wzrost wewnętrznych sił tarcia, w efekcie czego proces osuwania się gruntu i jego napór na konstrukcję muru ustąpił. Istnieje niebezpieczeństwo katastrofy budowlanej w przypadku ponownego wystąpienia ponadnormatywnych opadów atmosferycznych, gdyż uszkodzona konstrukcja muru nie będzie w stanie przejąć ponownie tak dużych naprężeń. Zniszczenie muru doprowadzi do osunięcia się gruntu wraz z budynkiem w kierunku ulicy (...). Od strony ulicy (...) inna forma ogrodzenia jest niemożliwa do wykonania ze względu na ukształtowanie terenu. Prace związane z wykonaniem tymczasowej ścianki zabezpieczającej wykop, który jest niezbędny do przeprowadzenia naprawy w obrębie fundamentów oraz konstrukcji muru, są konieczne i wynikają z odrębnych przepisów, w tym przepisów BHP. Ponieważ chodnik z kostki betonowej jest poprowadzony wokół elewacji budynku, aby dostać się do budynku należy wykonać wykop poprzedzony rozebraniem chodnika z kostki, a po zakończeniu prac należy przywrócić go do stanu pierwotnego z odtworzeniem chodników. Ponadto normatywna szerokość wykopów jest większa od szerokości chodnika, co spowoduje również uszkodzenie pasa zieleni, który po zakończeniu prac także należy odtworzyć. Ściana oporowa stanowi fundament ogrodzenia nieruchomości powoda i pełni dodatkową funkcję techniczną – elementu zabezpieczającego. Z punktu widzenia budowlanego i konstrukcyjnego naprawienie muru jest konieczne dla zabezpieczenia budynku. Można dokonać naprawy budynku bez naprawy muru oporowego, lecz wówczas należałoby wykonać dodatkowe zabezpieczenia budynku przed osunięciem w postaci dodatkowej konstrukcji podziemnej. Jednym z możliwych rozwiązań dodatkowego zabezpieczenia jest żelbetowa konstrukcja okalająca fundamenty budynku, której koszt to ponad 100.000 zł. Zużycie techniczne budynku i muru oscyluje na poziomie 10%. Całkowita wysokość szkody doznanej przez powoda według cen z maja 2010 r. wynosi: 228.249,19 zł netto (278 518,91 zł brutto), z czego 42.425,43 zł netto (53.429,37 zł brutto) przypada na budynek, a 184.499,62 zł netto (225.089,54 zł brutto) na mur. Wartość szkód wewnątrz budynku obejmuje naprawę spękań ścian murowanych oraz spękań posadzki, przez co zakres naprawy można uznać za kompletny. Brak jest możliwości pełnego wyliczenia wartości szkód powstałych na zewnątrz budynku. Ustalona wysokość szkody obejmuje prace związane z usunięciem spękanych ścian, naprawy opaski chodnikowej, wykonanie wykopu odkrywającego ławy fundamentowe z jego zasypem po zakończeniu prac, a także koszt odtworzenia trawników zniszczonych podczas prowadzenia robót ziemnych, jak również wykonanie ścianki zabezpieczającej budynek przed osunięciem w trakcie prowadzenia prac. Z kolei stwierdzone uszkodzenia

murów kwalifikują go na długości 45 mb do całkowitej rozbiórki i ponownego wykonania. W dniu 25 maja 2010 r. powód zgłosił stronie pozwanej szkodę, która została zarejestrowana przez stronę pozwaną. Powód powtórnie pismem z dnia 26 lipca 2010 r. wezwał do oceny zniszczeń i ich uszkodzeń. Na wezwanie do zapłaty, strona pozwana poinformowała powoda, iż ostateczne rozpatrzenie szkody nastąpi po przedłożeniu przez niego rachunku z kosztorysem materiałowo-robotycznym za naprawę ogrodzenia. Na zlecenie powoda G. D. sporządził kosztorys budowlany naprawy muru oporowego i oszacował koszty naprawy na kwotę netto 93.974,30 zł, a koszt naprawy ścian fundamentowych budynku mieszkalnego na kwotę netto 44.984,75 zł. Jesienią 2010 r. J. K., działając na zlecenie strony pozwanej, dokonał oględzin muru z zewnątrz od strony ulicy celem weryfikacji kosztorysu przedstawionego przez powoda.

W oparciu o powyższe okoliczności faktyczne Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało częściowo na uwzględnienie na podstawie art. 805 § 1 k.c. Miał na względzie, że osuwanie się ziemi na terenie nieruchomości powoda na skutek ponadnormatywnych opadów deszczu w maju 2010 r. stanowi zdarzenie wskazane w § 5 ust. 1 pkt. 1 o.w.u. jako rodzące odpowiedzialność ubezpieczyciela, w sytuacji gdy powoduje ono szkodę. Sąd wskazał, że osuwanie się ziemi spowodowało uszkodzenie w konstrukcji posadowionego na nieruchomości budynku oraz w murze oporowym, jednak dla oceny odpowiedzialności ubezpieczyciela za te uszkodzenia istotne było, czy mur oporowy stanowi część ogrodzenia posesji oraz czy koszt naprawy muru oporowego należy zaliczyć do kosztów naprawy budynku mieszkalnego z uwagi na fakt, iż wysokość sumy ubezpieczenia dla budynku mieszkalnego wynosiła 700.000 zł, a dla ogrodzenia posesji – 50.000 zł. Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, iż mur oporowy stanowi część ogrodzenia posesji, gdyż to do niego są przytwierdzone drewniane elementy i stanowi on fundament ogrodzenia, zaś fakt, że mur pełni również inną funkcję (zabezpieczającą teren przed osuwaniem), nie może skutkować nieuznaniem go za ogrodzenie. Miał też na względzie, iż strona pozwana w żadnym zapisie o.w.u. nie ograniczyła swej odpowiedzialności do naziemnych elementów ogrodzenia, a nadto stosunkowo wysoka suma ubezpieczenia ogrodzenia posesji (50.000 zł) wskazuje, iż wolą stron nie było jedynie ubezpieczenie jego drewnianych elementów. W konsekwencji Sąd stwierdził, że mur, jako integralna część ogrodzenia, był objęty ubezpieczeniem. Odnosząc się do zagadnienia zaliczenia naprawy muru do naprawy budynku, Sąd odwołał się do postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia (§ 20 ust. 1, § 2 pkt 60, §19 ust. 1 pkt. 1 lit. c i § 2 pkt 71 lit a o.w.u.) i uznał, że skoro bez naprawy muru oporowego nie jest możliwa prawidłowa naprawa budynku mieszkalnego i jego zabezpieczenie, to w kosztach naprawy budynku należy uwzględnić koszt naprawy ogrodzenia według cen z maja 2010 r. (278.518,91 zł pomniejszonej o wypłacone kwoty). Sąd z uwagi na zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela, która w sytuacji awarii instalacji kanalizacyjnych jest ograniczona do naprawy elementów znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego budynku mieszkalnego (§ 5 ust. 3 o.w.u.) oraz z uwagi na to, iż pod pojęciem budynku są rozumiane elementy instalacji znajdujące się wewnątrz budynku (§ 2 pkt. 5 lit. j o.w.u.), nie czynił ustaleń odnośnie kosztów naprawy nieszczelnego zbiornika na nieczystości. W oparciu o treść art. 817 § 1 k.c. Sąd wskazał, iż po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel – jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.) – obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody i nie może wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu, gdyż to naraża go na popadnięcie w opóźnienie lub zwłokę w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego, zaś ubezpieczający powinien czerpać korzyści ze świadczenia, jakie mu się należy już w terminie ustawowym, zatem odsetki za opóźnienie w wypłacie należnego świadczenia należą mu się od tego właśnie terminu. Mając na względzie, iż powód otrzymał od strony pozwanej kwotę 15.277,06, Sąd pomniejszył o tę kwotę zasądzone odszkodowanie, które wyniosło ostatecznie 262.741,85 zł, zaś dalej idące powództwo oddalił. O odsetkach Sąd orzekł od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 11 maja 2011 r. na podstawie art. 481 § 1 k.c. i art. 817 § k.c., mając na względzie, iż strona pozwana nie wykazała, aby miały miejsce jakiegokolwiek okoliczności określone w art. 817 § 2 k.c., które nie pozwalały jej spełnić świadczenia w terminie 30 dni. O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 i art. 109 § 2 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490), wskazując, iż na zasądzone koszty złożyła się uiszczona przez powoda opłata od pozwu, wydatki na biegłego oraz koszty zastępstwa prawnego (3.600 zł). W oparciu o art. 113 ust. 1 i 83 ust. 2 ustawy

z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, niepokrytą kwotę zaliczki na poczet opinii oraz nieuiszczonej opłaty Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona pozwana, zaskarżając go w części zasądzającej powództwo co do kwoty 175.089,54 zł wraz z kosztami, to jest w punkcie I, III i IV. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, że za szkodę spowodowaną osuwaniem się ziemi w wyniku ulewnych deszczy winna dopłacić powodowi zasądzoną kwotę tytułem odszkodowania oraz polegający na przyjęciu, że opinia biegłego mimo braku wyjaśnienia, czy mur oporowy był prawidłowo zaprojektowany i wykonany, jest wyczerpująca i kompleksowa. Zarzuciła także naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 805 § 2 pkt 1 k.c. przez uznanie, że zasądzona kwota stanowi określone odszkodowanie za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku oraz art. 824 § 1 k.c. przez uznanie, iż zasądzona suma pieniężna może być wyższa od sumy ubezpieczenia. Nadto zarzuciła naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 217 § 1 i 2 k.p.c. polegające na odmowie przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego, art. 380 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu w postaci opinii innego biegłego sądowego, co spowodowało niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy, a mianowicie, czy mur oporowy został prawidłowo zaprojektowany i wybudowany, co zgodnie z § 10 ust. 1 OWU wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela, jak również naruszenie art. 224 § 1 k.p.c. i 233 § 1 k.p.c. przez uznanie sprawy za dostatecznie wyjaśnioną, podczas gdy nie zostało wyjaśnione, czy zaistniała przesłanka wyłączająca jej odpowiedzialność oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez pominięcie wymaganych elementów uzasadnienia, w szczególności niewskazanie, co składa się na kwotę 16.495 zł zasądzoną od niej na rzecz powoda jako koszty procesu. W związku z powyższym wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części co do kwoty 175.089,54 zł i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się zasadna jedynie w części dotyczącej kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c., bowiem dokonał oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób wszechstronny, z uwzględnieniem zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego oraz przekonująco opisał motywy, jakimi kierował się przy tej ocenie, zwłaszcza w odniesieniu do opinii biegłego sądowego. Sąd Apelacyjny w pełni podziela tak dokonaną ocenę dowodów i uznaje za własne poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne. Zarzuty apelacji skierowane przeciwko tej ocenie nie zasługują na uwzględnienie. W szczególności nie można skutecznie podważać mocy dowodowej opinii biegłego na tej podstawie, iż nie zawierała wyjaśnienia, czy mur oporowy był prawidłowo zaprojektowany i wykonany, skoro okoliczność taka nie była przedmiotem zlecenia Sądu Okręgowego. Stwierdzenie okoliczności, które były przedmiotem opinii (ustalenie przyczyn pęknięcia i odchylenia muru oporowego oraz uszkodzeń budynku mieszkalnego, a także wysokości szkody), nie wymagało też rozważenia prawidłowości zaprojektowania i wykonania muru. Biegły stwierdził, że znaczne uszkodzenia budynku mieszkalnego i muru są wynikiem osunięcia się ziemi w wyniku ponadnormatywnych opadów, co czyniło zadość pytaniu sądu. Udzielił zatem wyczerpującej odpowiedzi na zadane mu pytania jak również na postawione jego opinii zarzuty w zakresie, w jakim dotyczyły przedmiotu opinii. Tym samym nie było konieczności powoływania innego biegłego dla stwierdzenia okoliczności objętych zakresem opinii, skoro opinia ta wyjaśniała dostatecznie zlecone kwestie wymagające wiedzy specjalnej i była prawidłowa.

Należy jednocześnie stanowczo stwierdzić, iż okoliczność, której wyjaśnienia domagała się strona pozwana, to jest czy mur oporowy został prawidłowo zaprojektowany i wykonany, nie może być przedmiotem dowodu w niniejszej sprawie. Dowodzeniu podlegają jedynie fakty, które mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.). Strona pozwana nie podała natomiast faktu, który miałby zostać wykazany za pomocą zaproponowanego przez nią dowodu z opinii innego biegłego. Nie wносиła bowiem o dopuszczenie dowodu na okoliczność, że mur oporowy został zaprojektowany i wykonany nieprawidłowo, bowiem sama tego nie twierdziła. Nie podała też żadnej argumentacji,

pozwalającej poddać w wątpliwość prawidłowość zaprojektowania i wykonania muru. W istocie jej wniosek dowodowy zmierzał nie do ustalenia jakiegokolwiek faktu, a do wyjaśnienia jej wątpliwości co do istotnych w sprawie faktów, wpływających na jej odpowiedzialność. Taki wniosek dowodowy nie spełnia podstawowych wymogów formalnych i stąd prawidłowo został oddalony.

Niezależnie od powyższego, dowodzenie nieprawidłowości zaprojektowania i wykonania muru oporowego w niniejszej sprawie należy uznać za zbędne. Odpowiedzialność odszkodowawcza strony pozwanej uzależniona jest od wystąpienia zdarzenia wskazanego w ogólnych warunkach ubezpieczenia, jeśli wywołało ono szkodę. Niewątpliwym jest natomiast, że takie zdarzenie w postaci osunięcia się gruntu w wyniku ponadnormatywnego opadu miało miejsce w sprawie i było bezpośrednią przyczyną powstania szkód w budynku i w murze oporowym, znajdujących się na nieruchomości powoda. Z całą pewnością uszkodzenia te nie powstałyby, gdyby nie doszło do wymienionego zdarzenia, nawet jeśli mur oporowy byłby rzeczywiście wadliwy. Okoliczność, której wyjaśnienia żądał pozwany ubezpieczyciel, nie wpływa zatem na jego odpowiedzialność co do zasady. Co prawda, stwierdzenie wadliwego zaprojektowania lub wykonania muru oporowego mogłoby mieć wpływ na wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności strony pozwanej na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia, jednak nie jest to przesłanka podlegająca obligatoryjnemu badaniu przez sąd w każdym przypadku. Stwierdzenie odpowiedzialności odszkodowawczej nie wymaga ustalenia, że nie zaistniała jakakolwiek ze wszystkich teoretycznie możliwych przesłanek negatywnych takiej odpowiedzialności. Tylko wówczas taka przesłanka podlega badaniu, jeżeli na jej istnienie wskazują okoliczności sprawy. W niniejszej sprawie nie było jednak żadnych podstaw do powzięcia wątpliwości, czy przedmiotowy mur oporowy został zaprojektowany i wykonany prawidłowo. Do maja 2010 r. pełnił dobrze swoją rolę, zabezpieczając grunt na posesji powoda przed osuwaniem i tym samym przed uszkodzeniem budynku. Przed tą datą nie stwierdzono żadnych jego deformacji czy pęknięć i brak jest podstaw, aby zakładać, iż do takich uszkodzeń doszło przed wymienioną datą. Stan faktyczny sprawy wskazuje natomiast jednoznacznie, że uszkodzenie muru było wynikiem nadzwyczajnego zjawiska atmosferycznego. Doszukiwanie się innych przyczyn jego pęknięć, odchylenia i deformacji nie znajduje uzasadnienia poczynionych ustaleniach. Przyjęcie stanowiska apelującego prowadziłoby do absurdalnego wniosku, iż w przypadku każdej szkody na nieruchomości należałoby z założenia badać prawidłowość zaprojektowania i wybudowania takiej nieruchomości.

W apelacji strona pozwana kwestionuje również zaliczenie kosztów naprawy muru oporowego do kosztów naprawy budynku mieszkalnego. Sąd pierwszej instancji prawidłowo uzasadnił swoje stanowisko w tej kwestii i ocenę tę należy podzielić. Dodatkowo wyjaśnić można, iż naprawa muru oporowego została słusznie uznana za element naprawy domu, a nie za element jego zabezpieczenia, jak próbowała wywodzić strona skarżąca. Zabezpieczenie mienia dokonywane jest w sytuacji, gdy znajduje się ono w dobrym stanie, lecz grozi mu jakaś szkoda, której uniknięciu ma służyć takie zabezpieczenie. W niniejszej sprawie mur oporowy ma wprawdzie zabezpieczać dom w przyszłości, lecz to tylko jedna z jego funkcji. W chwili obecnej na nieruchomości powoda po osunięciu się ziemi pozostały zapadliska, a w wypadku większych opadów grunt może dalej się osuwać, bowiem nie posiada sprawnego zabezpieczenia, jakim wcześniej był mur oporowy. Brak w chwili obecnej stabilnego podłoża uniemożliwia przeprowadzenie remontu budynku mieszkalnego w sposób trwały i zapewniający bezpieczeństwo zarówno konstrukcji jak i ludzi. Wszystkie prace, jakie należy wykonać wstępnie przed rozpoczęciem właściwej naprawy domu, należy więc zaliczyć do kosztów tej naprawy, bowiem są one niezbędne do usunięcia szkody. W konsekwencji, naprawa muru oporowego, który zabezpieczałby nieruchomość przed osuwaniem się ziemi, stanowi konieczny element naprawy budynku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację co do istoty sprawy na zasadzie art. 385 k.p.c.

Zasadny okazał się natomiast zarzut apelacji, kwestionujący wysokość zasądzonych na rzecz powoda kosztów procesu. Powód w trakcie procesu poniósł bowiem jedynie koszty w postaci: opłaty od pozwu w wysokości 6.185 zł, zaliczki na poczet opinii biegłego w kwocie 400 zł oraz wynagrodzenia reprezentującego go pełnomocnika, które winny być ustalone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490) w wysokości 7.200 zł. Łącznie poniesione przez powoda koszty procesu wyniosły zatem 13.785 zł i tylko do tej kwoty należy mu się ich zwrot od strony przeciwnej.

Z tego względu zasądzone na rzecz powoda od strony pozwanej koszty procesu podlegały obniżeniu do powyższej sumy.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty złożyło się wynagrodzenie reprezentującego powoda radcy prawnego w kwocie 2.700 zł ustalone na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 powołanego wyżej rozporządzenia.